

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

EL CORATGE DE MATAR

de Lars
Norén

Sala Petita
06/10/16 — 30/10/16
#elcoratgedematar

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

El coratge de matar

Informació pràctica

Sala Petita

06/10/16 — 30/10/16

#elcoratgedematar

Horaris:

De dijous a dissabte: a les 20 h

Diumenge: a les 18 h

Funció amb audiodescripció

Dissabte 22 d'octubre, a les 20 h

Durada: 1 hora 40 minuts (sense entreacte)

Preu:

— Tarifa general: 23 €.

— Tarifa jove: 11,5 €. Dimecres, dijous, dissabte tarda i diumenge: joves de fins a 35 anys i aturats. Tots els dies: Carnet Jove.

— Tarifa especial: 19,5 €. Compra abans de l'estrena, dia de l'espectador (dimecres), abonats TNC (entrades fora d'abonament), grups (+10 persones), +65 anys, discapacitats i famílies nombroses i monoparentals. Divendres i dissabte nit: joves de fins a 35 anys i aturats.

— Servei educatiu: 12 € . Centres educatius i escoles d'adults en funcions escolars i de públic en general.

Club de lectura d'*El coratge de matar* TNC / Biblioteques públiques de Catalunya

Fomentar la lectura de textos teatrals, per millorar la mirada crítica dels espectadors, és una prioritat per al projecte artístic del Teatre Nacional.

Així, en col·laboració amb el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, el TNC organitza Llegir el teatre, un exitós projecte de clubs de lectura especialitzats en textos teatrals que ja compta amb tres anys de trajectòria i que no ha deixat de créixer temporada rere temporada. Té lloc a més d'una setantena de biblioteques d'arreu de Catalunya i ja ha superat el miler de participants, cadascun dels quals llegeix una mitjana de set textos teatrals al llarg del curs.

Aquesta temporada, com a novetat, el projecte s'amplia amb una oferta especial per a públic jove.

El coratge de matar

Fotografies de l'espectacle

© May Zircus / TNC

Al nou web del TNC trobareu més fotografies, vídeos i música de l'espectacle per descarregar: <http://tnc.cat/ca/el-coratge-de-matar-premsa>

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

El coratge de matar

Activitats i publicacions entorn de l'espectacle

El Teatre Nacional de Catalunya no vol ser només un espai d'exhibició d'espectacles, sinó sobretot un espai de reflexió i articulació de les arts escèniques catalanes. Per això, dediquem un gran esforç al llarg de la temporada a totes les activitats «complementàries», entre les quals hi ha projectes de llarg recorregut amb algunes de les principals institucions culturals públiques catalanes.

Conversa de Pep Duran amb Magda Puyo i Anna Alcubierre

Dissenyar l'escena

Bibl. El Clot – Josep Benet (DHUB)

Organitzat pel Teatre Nacional de Catalunya, el Museu del Disseny i la Biblioteca El Clot-Josep Benet

10/10/16, 19 h

Activitat gratuïta

Conversa amb Magda Puyo

Lectures escèniques

Bibl. Francesca Bonnemaison

13/10/16, 19 h

Activitat gratuïta

Col·loqui amb Marina Subirats

TNC, Sala Petita

14/10/16, després de la funció

Activitat gratuïta

Lectura *Calma*, de Lars Norén

Sala Petita

18/10/16, 20 h

Activitat gratuïta

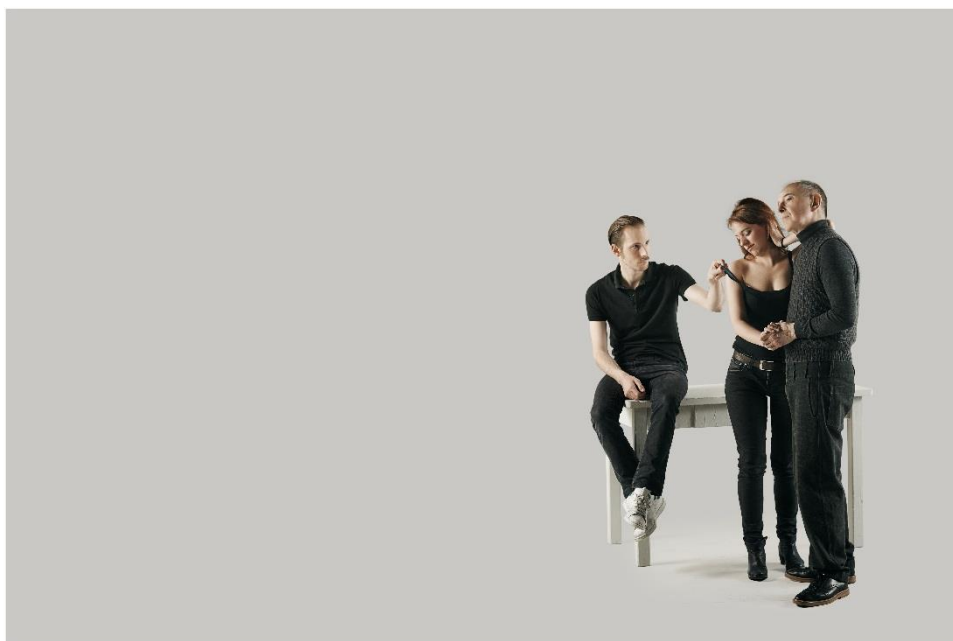
Publicacions

El coratge de matar,

Text editat: Arola Editors i TNC

Llibres disponibles a taquilles i a la web del TNC: www.tnc.cat/publicacions

El coratge de matar

El coratge de matar, de Lars Norén, l'autor suec per primera vegada al TNC

Amb una forta empremta autobiogràfica, els textos del suec Lars Norén, una de les veus més importants del teatre europeu contemporani, s'endinsen pels terrenys més recòndits de les relacions humanes en la nostra societat. En aquesta ocasió, la relació d'un pare amb el seu fill i la presència de la parella del jove els abocarà a la violència més implacable.

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

El coratge de matar

El coratge de matar de Lars Norén

Traducció
Joan Casas
Carolina Moreno

Direcció
Magda Puyo

Escenografia
Pep Duran

Vestuari
Nina Pawlowsky

Il·luminació
Maria Domènech (aai)

Composició
Nao Albet

So
Ramon Ciércoles

Audiovisual
Júlia Simó Puyo

Caracterització
Toni Santos

Ajudanta de direcció
Mònica Bofill

Ajudant d'escenografia
Marc Salicrú

Equip tècnic i de gestió de Velvet Events
Xavier Xipell "Xipi"
(Cap tècnic)
Carles Manrique – Velvet Events
(Direcció producció)
Elena Blanco – Magnetica Management
(Distribució)

Producció
Teatre Nacional de Catalunya i Velvet Events

Repartiment

Nao Albet	<i>Fill</i>
Manel Barceló	<i>Pare</i>
Maria Rodríguez	<i>Radka</i>

El coratge de matar

Lars Norén, *Diari íntim d'un autor*, 2008

(Traducció: TNC. Publicat en francès: *Journal intime d'un auteur*. Paris: L'Arche, 2009)

Han desmantellat una gran xarxa alemanya de pedòfils. Els americans no saben si Saddam és mort o viu, o totes dues coses alhora. Ha plogut tot el dia a Estocolm. Ulrika és a Mèxic City en aquest moment. Demà, assistirà a l'estrena de *Dimonis*. Corinna i Ulrika van trobar totes dues que la parella del Royal Court actuava com en una tragèdia grega, però que el fill era excel·lent. No sé com va anar. Jo no tinc cap vincle amb el teatre anglès, excepte Pinter. Però Pinter és el nucli d'Anglaterra. S'impregna de Kafka. És la gran ombra del pare. És la potència de la cambra a porta tancada. Són els solitaris d'aquesta cambra a porta tancada on algú truca i els condueix a un extermini visible o invisible. És l'ordre. És evitar la comunicació, el despullament i la feblesa. Tots dos han creat un nou llenguatge, compost totalment pel llenguatge que els envoltava, però deformat, desarranjat fins a l'al·lucinació. En aquesta cambra a porta tancada hi reposa la humitat del malson. Avui he treballat l'última escena. [...] Ara m'agradaria que s'hagués acabat. Tinc la impressió de voler morir. Visc la vida dels altres, la dels actors i la dels personatges. Em torno a sentir nu i sense protecció. Vull tornar a casa i escriure. Em pregunto com m'he de comportar per deixar tot això. Per fer el que jo tinc ganes de fer, sense caure en un amor propi brutal. [...]

Vull que els meus personatges tinguin el dret de preservar el seu enigma, el misteri, l'anonimat. No vull que sàpiguen qui són. Quan els anònims signen amb el seu nom, posen esperança sobre el paper. Només vull saber què fan. No qui són. Ni per què. De tota manera, és intangible. Surten de l'obra tan anònims com hi han entrat. És per aquesta raó que les figures de Giacometti són tan poderoses i implacables, no expressen res sobre qui són ni per què són allà. Després d'haver-les vist, no deixo de pensar-hi. Sempre hi torno. És on vull anar. Encara és lluny? No expliquis res. No. [...]

La vida no és un somni. De vegades hem situat la mirada de Déu en nosaltres mateixos. Ell veu quan ens portem malament envers nosaltres mateixos o envers els altres. Com una mare, no pot intervenir per ajudar-nos. No pot canviar res. És l'únic recordatori que tenim de la nostra responsabilitat. El món és molt més bonic quan no ha estat creat per Déu. [...]

[L'actor i professor de teatre] Keve Hjelm ha mort. No m'agradava. Per a mi, no era ni un déu ni un actor interessant. Va fer malbé tantes generacions d'actors. Era totalment vanitós i narcisista a l'escenari, i tenia una profunda manca de sensualitat. Se me'n fot el que pensin els altres. És clar que era bon actor, però robava tot l'aire i tota l'energia dels seus companys. Era com un enorme vagó de mercaderies que avançava al seu ritme, sense resistència i sempre independentment d'allò que passava al seu voltant. Es posava al centre de cada representació i interpretació. No vaig veure mai que baixés a una font pura i clara on un es pogués sentir vulnerable, impotent i desamparat. Ell donava voltes al voltant de la seva interpretació i absorbia tota la concentració. [...] El que més

El coratge de matar

dominava era la distància, perquè s'hi podia amagar al darrere. Assassinava tots els altres actors a l'escenari. [...]

Rollo May, *El coratge de crear*, 1975

(Traducció: TNC. Publicat en castellà: *La valentía de crear*. Buenos Aires: Emecé Editores, 1977)

Vivim l'agonia d'una època, sense que encara s'hagi produït el naixement de la nova era. No podem dubtar d'això quan, en mirar al nostre voltant, veiem canvis radicals en els costums sexuals, en els estils de matrimoni, en les estructures familiars, en l'educació, en la religió, en la tecnologia i en gairebé tots els altres aspectes de la vida moderna. I al darrere d'això hi ha l'amenaça de la bomba atòmica, que si bé retrocedeix en la distància, no acaba de desaparèixer totalment. És evident que cal coratge per viure conservant la nostra sensibilitat en aquesta època de transició.

Ens enfrontem a una disjuntiva. Quan sentim que els nostres fonaments vacil·len, ens batrem en retirada, vençuts per l'ansietat i el pànic? O atemorits per la pèrdua dels indrets on agafar-nos que ens són familiars, ens quedarem paralizats i l'apatia cobrirà la nostra inacció? Si ho fem, haurem perdut la nostra oportunitat de participar en la formació del futur; haurem perdut el dret a la característica distintiva dels éssers humans: influir sobre la nostra evolució a través de la presa de consciència. Haurem capitulat davant l'ídol cec de la història i haurem perdut l'oportunitat de modelar el futur dins d'una societat més equitativa i humana.

O potser prendrem el coratge necessari per preservar la nostra sensibilitat, la nostra consciència i la nostra responsabilitat davant del canvi radical? Participarem conscientment, ni que sigui a petita escala, en la formació d'una nova societat? Espero que la nostra elecció recaigui sobre aquestes dues últimes opcions. [...]

Estem cridats a fer alguna cosa nova, a confrontar-nos amb la terra de ningú, a obrir-nos pas enmig de la selva de corriols verges d'on no ha tornat ningú per indicar-nos el camí. Això és el que els existencialistes anomenen l'ansietat del no-res. Viure en el futur significa saltar cap al desconegut, i això requereix un cert grau de coratge per al qual no hi ha cap precedent immediat, i del qual hi ha poca gent que prengui consciència. [...]

Aquesta valentia no serà l'oposat a la desesperació. Ens enfrontarem sovint amb la desesperació, com de fet li ha anat succeint, en aquest país, a qualsevol persona sensible, durant les últimes dècades. D'aquí que Kierkegaard, Nietzsche, Camus i Sartre hagin proclamat que la valentia no és l'absència de desesperació; és, més aviat, la capacitat de caminar cap endavant *a pesar de la desesperació*.

El coratge de matar

Tampoc el coratge que es requereix és una mera obstinació, segurament haurem de crear amb els altres. Però si no expressem les nostres pròpies idees originals, si no escoltem el nostre propi ésser, ens haurem traït. També haurem traït la nostra comunitat per haver fracassat en la nostra contribució al conjunt.

Una de les característiques principals d'aquest coratge és que requereix que ens centrem en el nostre propi ésser, sense el qual ens sentiríem buits. La «buidor» interior correspon a una apatia exterior; i l'apatia, en el seu llarg recorregut, se suma a la covardia. És per això que sempre hem de basar els nostres compromisos en el centre del nostre propi ésser, o del contrari cap compromís serà definitivament autèntic. [...]

Francisco J. Uriz, «Las máscaras tienen que caer», pròleg a *La noche es madre del día*, de Lars Norén. Madrid: El Público. Centro de Documentación Teatral, 1989

Lars Norén nació en Estocolmo en 1944, ciudad en que ha vivido siempre. A los 19 años publicó su primer libro de poemas, *Lilas, nieve*. En quince años publicó otros tantos poemarios entre los que destacan obras maestras como *Revólver* y *Corazón en corazón*. Su primera poesía era un torbellino de fuerzas destructivas expresado en un incontenible alud de imágenes sorprendentes, asociaciones insólitas, mezcladas con una asombrosa incorporación de detalles concretos de la vida más cotidiana —que tan patente se hará después en las exigencias escenográficas de sus obras dramáticas— entreverados con acontecimientos de la alta política mundial.

Norén depurarà su poesía y en sus últimos libros, a partir de 1973, su poesía es muy parca en palabras. En todo momento seguirá manteniendo su ternura por los marginados, por los que sufren, por los perseguidos. A principio de los años setenta estaba considerado como el poeta más significativo de su generación.

Después de escribir tres novelas, debutó en 1972 como autor dramático con una pieza de teatro radiofónico, *Box One*. [...] Su primer éxito teatral lo consiguió con la obra *Una espantosa felicidad* en el teatro municipal de Estocolmo de la mano de la gran directora Suzanne Orsten. [...] Orsten escribió un artículo sobre su relación con el teatro de Norén publicado en la historia de su teatro Unga Klara del que recojo unos elementos que pueden iluminar una visión teatral de Norén. [...]

Las piezas de Lars corresponden a una visión completamente nueva del individuo. Partiendo de la necesidad de expresión verbal de sus personajes describe la verdad de una manera “diferente”. La exigencia de Stanislavsky de que mostremos en el escenario a la gente “como es” persiste, pero las personas de Lars muestran disimulaciones, semiverdades, el afán de verdades. Sus personajes creen que lo que están diciendo es verdad, y a veces dicen verdades sin saberlo.

El coratge de matar

Lars tiene una única exigencia ética: “Las máscaras tienen que caer”.

La fuerza de Lars como dramaturgo es el cable de alta tensión que recorre el texto, la amenaza procedente de una sociedad que aniquila a los individuos que la componen. Nuestros grupos de referencia nos preguntan para qué sirve proponer piezas sobre “individuos tan trágicos”. Siempre les contestamos: los personajes de sus piezas tratan de formular lo que les está pasando, y esa es la única esperanza. Lo que queremos decir es que mientras tratemos de entender sigue habiendo esperanza.» [...]

En 1982 se estrenó en Malmö *La noche es madre del día*, título que toma de un verso del poeta Stagnelius. En esta pieza aparece una familia que intervendrá en varias piezas: padre alcohólico que lleva un hotel en quiebra, madre enferma de cáncer, con dos hijos enfrentados, uno de ellos de 16 años que busca su liberación y su identidad. La escena final de la obra donde el joven, cuchillo en mano, baila «Night and Day» nos recuerda el gesto del asesinato del padre en la *Valentía de matar*. [...]

En todas estas obras nos encontramos siempre en un espacio cerrado, con una estructura familiar muy hermética, en un espacio escénico agobiante, sin salida. La familia se presenta como un grupo de individuos mutuamente dependientes entre sí para existir, cuya estructura inevitablemente hace subir a la superficie lo peor del ser humano y donde el amor y el odio están separados por una línea apenas imperceptible.

En ella la vida es una lucha incesante por la liberación, por conseguir librarse del agobio paralizante. Y la liberación parece exigir la muerte del opresor.

Björn Apelkvist, *El conflicte matern a les obres dramàtiques de Lars Norén de la dècada dels 80, 2009*

(Traducció: TNC. Publicat en anglès: *The Mother Conflict in Lars Norén's Dramatic Works of the 1980s* Saarbrücken: Verlag Dr. Müller, 2009)

Pocs autors suecs contemporanis han penetrat en l'imaginari de Suècia de la manera en què ho ha fet el dramaturg Lars Norén (1944-). Descriure alguna cosa com a «rena Norén» (igual que Norén) o «som i en Norénpjäs» (com en una obra de Norén) és habitual entre els suecs, i aquestes expressions es poden utilitzar per parlar de tot, des d'esdeveniments esportius i debats polítics, fins a sopars d'amics o en família. La connexió amb les obres dramàtiques de Norén pot ser indirecta o remota, o clarament precisa. Però tothom sap que el que s'està insinuant és alguna cosa profundament problemàtica, més aviat plena d'angoixa i de conflictes, i sovint crítica fins al punt que l'humor negre n'esdevé un component que s'hi integra de manera natural i hi resulta alliberador. Les obres de Norén, després de la gran eclosió a principis dels anys vuitanta, van esdevenir gradualment un marc de referència per a un públic ampli. El seu nom s'ha

El coratge de matar

convertit avui en dia en un concepte que els suecs utilitzen en la llengua col·loquial de la vida quotidiana, i el seu renom internacional no ha deixat de créixer durant les últimes tres dècades. [...]

[El psicòleg existencial Rollo May és] un dels psicoanalistes que ha influït en un sentit més directe sobre Lars Norén. [...]

En l'àmplia perspectiva que May esbossa, el que està en joc és en definitiva una lluita necessària per la independència, que afecta en primer lloc el mateix individu, i suposa que es dissociï gradualment de la necessitat o de la dependència internalitzada respecte als pares. May mostra que uns lligams forts o una estreta relació de proximitat amb els pares poden esdevenir per al fill adult una mena de força autoritària i autoofegadora, si no s'ha viscut de ple el necessari procés d'alliberament. [...]

En una entrevista de 1990, Norén explica que les seves obres «vénen d'una molècula de finals dels anys setanta, de la qual han sortit gairebé totes». «Per a mi resulta molt tangible aquesta connexió amb tots els textos», diu l'escriptor, i fins i tot afirma que un dels esdeveniments essencials que van deixar anar aquesta molècula va ser el fet d'haver començat una teràpia psicoanalítica amb la mort del seu pare. [...] Aquestes sessions psicoanalítiques de Norén finalitzen a inicis dels noranta a la vegada que l'autor deixa d'escriure sobre famílies i relacions de parella. [...]

Segons les intencions de Norén, *El coratge de matar*, de 1978, forma una trilogia juntament amb *Acte* i *La Depressió*, escrites el mateix any. Temàticament, es troba tanmateix més estretament relacionada amb [un altre conjunt d'obres que tenen com a nucli una família propietària d'un restaurant] —resulta temptador de veure en l'argument una confrontació del pare i el fill petit de les obres del restaurant, tres anys després de la mort de la mare, que aquí es diu Elin igual que a *La nit és la mare del dia*. [...]

[*El coratge de matar*] es pot llegir sota la llum de la cronologia temàtica de les obres del restaurant, com un text on el marginat i impotent pare de la família té l'espai per emergir i mostrar-se amb claredat, després de la mort de la figura dominant de la mare. I des d'aquesta perspectiva resulta interessant veure fins a quin punt la seva relació amb el fill recorda ara la manera en què les mares lliguen destructivament els fills a les obres de Norén. «Quan ta mare va morir, em va demanar que m'ocupés de tu...» diu prou significativament el pare al seu fill en una ocasió. Les paraules prenen un significat literal, certament, tal com es veu en la seva manera d'articular la pròpia debilitat, amb comentaris com «Uns dolors al pit em retornen a la realitat...», o la seva resposta quan Eric li demana que vagi ell a comprar: «Erik, no tinc forces per baixar i pujar tots aquests graons... Que no ho entens! Estic malalt.» [...]

A l'obra el pare esdevé problemàtic per a Erik no només com a figura paterna intangible i evasiva. No s'hi retrata només un conflicte edípic invertit, en què el fill ha d'ocupar el lloc del pare i viceversa. També causen conflicte i creen problemes el rebuig a deixar

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

El coratge de matar

anar el fill, la indiscreció sobre la intimitat i el refús a afluixar els lligams emocionals per part del pare. En substituir la mare absent, la presència del pare esdevé amenaçadora i ofegadora.

MOLTES GRÀCIES!

Patrocinador

Damm
Fundació

Protectors

 CaixaBank

 Sabadell
Fundació

FUNDACION
ACS

Benefactors

Agrollmen⁷¹

Coca-Cola

Cualtis

Gramona

LA VANGUARDIA

3

CATALUNYA
RÀDIO

Col·laboradors

 RED
ELÉCTRICA
DE ESPAÑA

LACOSTE

 abertis

Catalunya
DENOMINACIÓ D'ORIGEN

COMSA
CORPORACIÓN

Port de Barcelona

MARC MARTÍ

serunion

STERIORENT
Esdeveniments | Serveis audiovisuals

ESTEVE

CANDELAS

 el Periódico

EL PUNTAU+

MONTIBELLO
EXPERIENCE BEAUTY

a
ARA.CAT

RAC1